

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 935/2022
16.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Весне Субић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Пантовић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Сања Ћетковић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 6804/20 од 02.10.2020. године, на седници одржаној 16.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 6804/20 од 02.10.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 6804/20 од 02.10.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П 14051/19 од 21.10.2019. године, док се захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка одбија као неоснован.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 49.775,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 14051/19 од 21.10.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о динарском готовинском кредиту број .. дана 02.08.2018. године, закљученог између тужене и тужиоца, чија је садржина ближе наведена овим ставом изреке, а односи се на трошкове обраде кредитног захтева. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да тужиоцу исплати износ од 19.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.08.2018. године до исплате, као и захтев за накнаду трошкова поступка. Ставом трећим изреке,

обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка у укупном износу 13.500,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 6804/20 од 02.10.2020. године, преиначена је првостепена пресуда и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о динарском готовинском кредиту закљученог између тужене и тужиоца дана 02.08.2018. године, садржине ближе наведене овим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 19.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.08.2018. године до исплате и обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка исплати укупан износ од 18.820,00 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 12.000,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као корисник кредита закључио уговор о динарском готовинском кредиту број 0049030174436 са туженом банком дана 02.08.2018. године. Наведеним уговором тужиоцу је одобрен кредит у износу од 950.000,00 динара. Одредбом члана 6. став 1. уговора корисник кредита се обавезао да туженој по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита. Тужилац је по овом основу дана 03.08.2018. године уплатио износ од 19.000,00 динара банци, што није било спорно међу странкама. У понуди за закључење овог уговора од 31.07.2018. године наведена је врста и висина свих трошкова који падају на терет корисника кредита између осталог једнократна накнада за обраду кредитног захтева - фиксна 2% од износа кредита, односно 19.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев, налазећи да предметна одредба уговора о кредиту није ништава јер је одређена и банка има право да наплаћује накнаде на име банкарских услуга по основу кредитних послога, те је у конкретном случају пословање банке било транспарентно и услови под којима је кредит одобрен као и понуда били су познати тужиоцу односно што је и он потврдио, односно да је у предуговорној фази упознат са висином и врстом трошкова који падају на његов терет, те да је пре закључења уговора тужена тужиоцу

пружила све информације и обавештења о условима који се односе на сами уговор уручењем понуде на који начин је тужиоцу омогућио да се упозна са укупним износом који корисник у коначном треба да врати туженом као и трошкове накнада које треба да плати било у процентуалном било у фиксном износу те ни једног тренутка није довео тужиоца у заблуду о битним и споредним тачкама уговора.

Другостепени суд је преиначио првостепену одлуку и усвојио тужбени захтев налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава у смислу члана 103. ЗОО јер је неодређена, будући да тужиоцу није јасно предочено пре закључења уговора које трошкове плаћа односно структура наведених трошкова, јер није опредељена структура тих трошкова и њихов износ, а банка је била дужна да у својој понуди односно најкасније у уговору јасно и недвосмислено наведе податке о трошковима, вршећи њихову спецификацију да корисник кредита као странка која приступа уговору ни једног тренутка не буде доведена у заблуду о којим трошковима је реч, а у конкретном случају ни спорна одредба уговора о кредиту ни остале одредбе уговора не прецизирају који су то стварни трошкови обраде кредитног захтева, те је та обавеза неодређена, односно неодредива. Зато тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања, с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ број 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 02.08.2018. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под

условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона). Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем образцу (образак 1Б- основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са наведеном накнадом и висином трошкова био упознат у предуговорној фази, што произлази из понуде у којој је наведена врста и висина трошкова који падају на терет корисника кредита између осталог једнократне накнаде за обраду кредитног захтева фиксно у висини од 2% од износа реализованог кредита 19.000,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе у којој се тужилац обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита. Како је тужилац са садржином наведене понуде у предуговорној фази, обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове те накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2 % од износа одобреног кредита није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име опредељених и тражених трошкова за састав једног образложеног поднеска од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара и заступања на једном одржаном рочишту у износу од 7.500,00 динара, заступања, за састав ревизије износ од 12.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи

важећој у време предузимања ових парничних радњи. Трошак судске таксе признат је на име таксе на ревизију од 5.320,00 динара и ревизијску одлуку 7.980,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом и трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**